

Jonas Sjöstedts första maj-tal 2020

Mina vänner,

Alla ni som sitter hemma framför teven. Ensamma, eller tillsammans med de närmaste. Alla som, liksom jag, hade hoppats på att få gå ut i solen idag. Ses på samlingsplatsen och tåga tillsammans till torget. Ta av jackan när solen värmer, bara för att ta på den igen när vinden ilar mellan husen. Alla som hade sett fram emot att träffa bekanta att krama om och byta några ord med. Kanske den där personen som får hjärtat att klappa lite extra. Det får vänta till nästa år.

Istället för att fira tillsammans i Colliniparken i Bollnäs och på Rörbäcksplatsen i Falkenberg, håller vi oss hemma. Istället för att tåga bakom röda fanor genom Luleå och Malmö, håller vi avstånd. Det är ett ansvar vi tar, för att vi bryr oss om varandra. Jag hoppas att ni trots allt känner gemenskapen. Jag gör det.

Jag slås av hur många vi är som firar så gott vi kan. Hänger ut en röd flagga över balkongräcket. Stolt sätter på oss första maj-nålen för en promenad genom kvarteret. Möter leenden på vägen, ett tyst samförstånd. Första maj är vänsterns högtidsdag. Det känns. Jag känner gemenskapen.

Jag har gjort det ett tag nu. Jag gör det när partiföreningar ringer äldre medlemmar för att fråga om de behöver hjälp under tiden de sitter isolerade. När lokaltidningar rapporterar om pizzerian på hörnet som lagar mat och kör ut till vårdpersonalen på sjukhuset. När ungdomar i Alby ägnar påsklovet åt att tillverka engångsvisir till äldreomsorgen och vården.

Vi ställer upp för varandra. Krisen har inte visat våra fulaste sidor, istället är vi många som faktiskt bryr oss om och vill hjälpa till. Många har insett hur sårbara vi är ensamma, var för sig. Vi behöver alla samhällets gemenskap. Vi kan komma ur den här krisen starkare och klokare än tidigare.

De som tar chansen att roffa åt sig finns så klart också där. Samma vecka som Volvo permitterade 20 000 anställda och lät våra skattepengar stå för hälften av lönen, meddelade bolaget att de tänkte dela ut 12 miljarder kronor till sina aktieägare. Det var ju förra årets vinst, sa de. De tyckte det var helt okej att undersköterskors och industriarbetares skattepengar

går till de Volvoanställdas löner, så att aktieägarna kan fylla på sina bankkonton. Men det satte Vänsterpartiet stopp för. Nu går det inte att ta emot statligt stöd och samtidigt som man får permitteringspengar från staten. Det borde gälla att statliga krisstöd till företag. Det är inte svårare än så.

Runt om i världen blir det tydligt hur olika krisen slår. Och att det beror på klass. I länder med skenande ojämlikhet, där cynisk högerpolitik får styra, drabbas vanligt folk hårdare av krisen.

Redan innan coronapandemin bröt ut saknade 27 miljoner amerikaner sjukvårdsförsäkring. Nu när miljontals förlorar jobbet ökar den andelen snabbt. Mitt i en pandemi oroar sig människor inte bara över att bli sjuka, utan också över om ett sjukhusbesök kommer med en räkning på tiotusentals dollar.

När Indiens nationalistiska premiärminister Modi stänger ner landet tvingas arbetarklassen bort från städerna och ut på vägarna. Miljontals människor är inte längre välkomna och tvingas iväg på en tröstlös marsch mot sina hembyar. Med risk för att smitta andra och själva bli smittade på vägen.

I Ungern passar Orban på att sno åt sig ännu mer makt under krisen. I Polen försöker de styrande stänga de sista möjligheterna för kvinnor att göra abort.

Och i Sverige, här hos oss, sprids viruset snabbt i många förorter, snabbare än på andra platser. Det är inte en slump. Det är här trångboddheten är som störst. Äldre med usla pensioner, som inte har råd att bo själva. Unga som inte fått tag på lägenhet. Det är här majoriteten arbetar inom yrken som inte går att sköta hemifrån. För hur ska man kunna köra buss framför datorn? Ge gamla mat? Städa sjukhus? Det är här folk utsätts för viruset i sina jobb. Det är här hälsan redan från början är sämre, det är här viruset slår hårdast.

Coronapandemin visar hur svagt ett samhälle blir av högerpolitik. Den som jobbar som timanställd har inte råd att stanna hemma när hen är sjuk, oavsett om karensdagen är borta eller inte. Den som bor trångt har inte möjlighet att isolera sig, trots folkhälsomyndighetens rekommendationer. Det är högerpolitikernas verk. Det är de som har sett till att anställningarna är otrygga och att folk inte har råd att skaffa bostäder till rimliga hyror.

Medan vi i vänstern har gjort allt för att vanligt folk ska drabbas så lite som möjligt av krisen, lägger de allt krut på företagen. Men nu plötsligt, förlitar de sig inte längre på marknaden, nu vill de att staten ska skicka över stora belopp även till företag med rika ägare. De låter som ekon från Svenskt Näringsliv. De som förut talade föraktfullt om bidrag från staten vill nu att just de ska få bidragen. Inte ens högern tror på högerpolitik när det är kris.

Där står Vänsterpartiet för en annan linje. Vi har inte nöjt oss med att stödja drabbade företag. Vänsterpartiet var drivande i att fler skulle få tillgång till a-kassan och att karensvdraget skulle slopas. Vänsterpartiet kräver att den som får svårt att betala hyran i krisen ska få hjälp med det. Vi vill att det ska finnas hjälp för den som bor trångt och är i en riskgrupp att få ett annat boende under coronakrisen, för att förhindra smittspridning.

Men Vänsterpartiet vill också bygga samhället starkare på sikt. I år är vår första maj-paroll ”trygga jobb, råd att bo”. Den valde vi innan coronakrisen slog till. Det känns som rätt länge sen, mycket har ändrats sedan dess. Men budskapet är ännu mer aktuellt. Vi ser hur de utan trygga jobb fick gå först. Vi ser hur de som fortfarande har ett otryggt jobb inte kan sjukskriva sig. Vi ser hur smittan sprids med trångboddheten.

Hade högern lyft blicken hade de också sett det. Centerpartiets och Liberalernas vurm för marknadshyror och otrygghet på jobbet var omodern redan när januariavtalet kom till. Nu har bäst före-datumet överskridits med ytterligare ett år.

Vi behöver inga marknadshyror. Det som behövs är vänsterns politik, med fler lägenheter som alla har råd att bo i. Där drömmen om varsitt rum till barnen inte bara är en önskedröm. Där unga har råd att flytta hemifrån, möjlighet att krypa upp i soffan tillsammans med kompisarna i sin första egna lägenhet. Det uppnår vi genom att bygga bostäder med rimliga hyror runt om i hela Sverige. Inte genom att införa marknadshyror, som bara ökar trångboddheten, gör fastighetsägare rikare och folk fattigare.

Inte heller behöver vi fler otrygga jobb. Vänsterpartiet vill ha en anställningstrygghet som folk kan lita på. Mannen som jobbat i många år och börjar närma sig pensionen ska inte behöva vara rädd att få sparken bara för att han inte orkar lika mycket som förut. Kvinnan som stått upp för sina arbetskamraters rättigheter ska inte få gå när företaget skär ner, bara för att hon ses som en jobbig typ som kan säga ifrån.

För mig är det så tydligt. Vi behöver inte mer otrygghet. Vi behöver mindre. Det är dags att sätta januariavtalet i permanent karantän.

På äldreboenden runt om i landet har det gått veckor sedan de boende senast träffade sina anhöriga. Veckor sedan den sängliggande mannen höll sin dotters hand. Sedan den 81-åriga kvinnan klappade barnbarnets kind. Sedan den pigga 67-åringen tog bussen till äldreboendet för en kaffe med sin alzheimersjuka partner. Men trots att många inte får träffa sina älskade sprids coronaviruset på boenden runt om i Sverige. Trots alla uppoffringar, finns en gnagande oro om att smittan ska hinna först. En förfärande stor andel av dödsfallen i covid-19 i Sverige är just på äldreboenden. Det är ett stort misslyckande för samhället. Och det handlar om pengar.

I årtionden har arbetsvillkoren inom äldreomsorgen försämrats. Också det är högerpolitikens verk. Vänsterpartiet har hela tiden kämpat för schyssta villkor med tillräckligt många anställda. Vi vill att den som är gammal och har hemtjänst ska känna igen den som kommer hem till en. Det ska vara någon man känner sig trygg med.

Men istället har de anställda fått mer att göra, fler äldre att besöka. Privata vårdbolag pressar kostnaderna. Deras fokus har varit att ta ut vinst, inte vad som är bäst för de boende. Slimmade organisationer med lite tid för de gamla är ett dåligt utgångsläge för att hantera en pandemi. Dåligt både för de äldre och för alla de, de flesta kvinnor, som jobbar inom äldreomsorgen.

I Facebookgruppen Undersköterskeuppropet visar anställda inom äldreomsorgen upp skyddsutrustning de fått från sina arbetsgivare. Det är urinskydd för män med påsydda band att fästa runt örat. Det är overheadblad med fastklistrade tvättsvampsbitar att lägga mot pannan som skyddsvisir. Det är vittnesmål från anställda som uppmanas att dela på ett och samma munskydd.

Äldreomsorgen måste få de resurser som krävs för att bekämpa smittan. Vi i Vänsterpartiet tycker det är en självklarhet att personalen ska ha tillgång till skyddsutrustning. Alla ska få utbildning i smittskydd. Otrygga tillfälliga anställningar ska omvandlas till trygga fasta jobb.

Kommunen ska ta kontroll över privata vårdbolag som missköter sig. Personalen måste vara trygg med att den inte ska smittas på jobbet och inte riskera att bära smittan vidare.

För någon vecka sedan besökte jag fältsjukhuset på Svenska mässan i Älvsjö, det var imponerande. På en vecka hade kunnig vårdpersonal tillsammans med försvaret lyckats bygga upp ett fullt fungerande sjukhus. Vet ni vad som slog mig då? Ingenstans såg jag Boston consulting group. Inte någonstans.

När Nya karolinska i Stockholm skulle byggas tog högerstyret in konsulter för nästan en miljard kronor. Och då fick man inte ens ett fungerande sjukhus på köpet! Istället varslade de vårdpersonal för att betala konsulternas fantasifakturor.

Som tur är hann de inte verkställa varslen. För alla behövs om vi ska klara den här smittan. Varenda sjuksköterska som arbetar maratonpass för att ta hand om alla de patienter som kommer in med andningssvårigheter är livsviktig. Varenda undersköterska som ger upp helgledigheten för att hoppa in och ta ännu ett pass på sjukhuset behövs. Varje läkare som tvingas fatta tuffa beslut om vem som ska få vilken vård är nödvändig för att vi ska kunna ta oss ur detta.

Vårdpersonalen behöver bättre villkor och fler arbetskamrater. Inte bara nu, i den akuta krisen, utan också när krisen är över. Det går inte att applådera undersköterskor, sjuksköterskor och läkare som hjältar ena dagen, bara för att återigen sänka skatten för de rikaste när epidemin är över. Det går inte att lägga allt krut på företagen i krisen, men låta nedskärningarna fortsätta i kommuner och regioner. Vi är många som ser detta. Det är dags att rusta upp välfärden, då räcker det inte med applåder.

Vänsterpartiet vill att de med stora kapitalinkomster ska bidra med mer pengar till välfärden. De pengarna ska gå direkt till att rusta upp vård och äldreomsorg. Det kommer också räcka till en extra betald semestervecka i år eller nästa år för alla som nu sliter i coronavården. En väldigt välförtjänt extra semestervecka!

Säkert kan en del av de som är vana vid stora aktieutdelningar bli lite besvikna över att de får bidra mer. Säkert kan en del borgerliga politiker och ledarskribenter bli bekymrade och ha invändningar.

Men vet ni, högerpolitiker och ledarskribenter, jag tycker att ni bjuder kapitalägarna på en applåd som tröst istället.

Jag tänker en del på alla dem som struntar i myndigheternas rekommendationer när smittan sprids. Vilka de är, hur de lever? Jag brukar tänka på dem som de arroganta. De som utsätter sig för risken att smittas och smitta andra, bara för att de vägrar att ändra sin livsstil. Jag föreställer mig att det delvis är samma personer som även i vanliga fall flyger högt över huvudet på alla oss andra oberörda av klimatförändringar och epidemier. Att de som bara måste gå till Östermalmshallen i Stockholm och köpa utrotningshotad ål, i vanliga fall är på utlandssemesterar med flyg fler gånger per år än vad många är under sin livstid. Att de Danderydsbor som for på afterski i Åre trots att myndigheterna varnade, är vana att göra som de vill även i vanliga fall. Så varför skulle de inte göra det i en pandemi?

Ibland tror jag att de arroganta är så vana vid att betala sig ur allting att de känner sig odödliga. De behöver inte bry sig om klimatet. De behöver inte bry sig om en pandemi. Det får någon annan ta ansvar för. Det är bara att dra fram American express så löser sig det mesta.

Men vet ni, de arroganta är få. Vi är de många. Krisen har inte splittrat oss, den har skapat gemenskap och handlingskraft. Vad hittar då de högerextrema på i krisen? Jo, rasisten William Hanhe startade en webbsida för att sälja munskydd till ockerpriser. En tidigare SD-politiker åkte från Storfors till Stockholm och slickade på rulltrappsräcken i tunnelbanan för att få corona. Och Sverigedemokraterna? De har helt enkelt inte setts till. Förmodligen för att de inte har något att säga. I en kris har rasisterna ingenting att komma med. Deras livsluft är splittring och rädsla. Botemedlet mot pandemin är sammanhållning och ett värnande om varandra. Medan Sverigedemokraterna står och muttrar om invandring bygger vi i vänstern ett samhälle som inte bara klarar den här krisen, utan också gör oss starkare inför framtiden.

I kris behövs solidaritet och sammanhållning. Om du känner någon som lever i en relation som inte känns trygg och bra, med någon som inte är snäll. Ring den personen en gång extra och kolla läget. Det blir lätt extra utsatt och isolerat nu när många håller sig hemma. Är du den personen? Det finns hjälp att få. Kvinnojourerna har platser på skyddade boenden lediga. Tveka inte att ringa. Du är värd så mycket bättre.

Så fortsätt att ta hand om varandra. Tvätta händerna. Ringa dina nära och kära. Handla åt en vän som inte har möjlighet att göra det själv. Gå ut i solen med första maj-nålen på jackkragen.

Mina vänner, tillsammans kan vi bygga ett starkare samhälle. Om alla bidrar så går det. Då kan vi ha en sjukvård som är stark nog att ta hand om sjuka, utan att vårdpersonalen behöver gå på knäna. Då kan vi ha lager av skyddsutrustning och läkemedel, som gör att ingen behöver utsättas för onödig livsfara när det kommer en pandemi. Då kan vi bygga bostäder så att alla har råd att bo. Tillsammans kan vi ställa om samhället, kapa koldioxidutsläppen och rädda klimatet. Vi klarar det, tillsammans.

Ta hand om er nu.